

Lietuvos mokslo tarybos ataskaita už 2004 metus

1. Institucijos pavadinimas: Lietuvos mokslo taryba
2. Institucijos steigėjas: Lietuvos Respublikos Seimas
3. Institucijos vadovas: Tarybos pirmininkas prof. habil. dr. Eugenijus Butkus
4. Ataskaitinis laikotarpis: 2004 m. sausio 1 d. – 2004 m. gruodžio 31 d.
5. Institucijos veiklos pobūdis ir tikslai (pagal institucijos veiklą reglamentuojančius teisės aktus (nuostatus ir pan.):

Įsigaliojus naujai Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo redakcijai (Žin., 2002, Nr. 68-2758) ir Lietuvos Respublikos Seimui 2003 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. IX-1515 patvirtinus naujus Lietuvos mokslo tarybos nuostatus (Žin., 2003, Nr. 39-1768) 2003 metais Taryba pradėjo vykdyti Seimo ir Vyriausybės patarėjo mokslo, studijų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais funkcijas.

Taryba plenariniuose posėdžiuose svarsto nuolatinių komisijų (VI-osios kadencijos Taryboje veikia šešios nuolatinės komisijos) ir atskiriems klausimams parengti sudarytų darbo grupių parengtas studijas, pranešimus ir rekomendacijas. Parengti dokumentai teikiami Švietimo ir mokslo ministerijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Seimui, priklausomai nuo to, kuri valstybės institucija gali pradėti įgyvendinti Tarybos rekomendacijas. Greitesnio sprendimo reikalaujančius klausimus nagrinėja Tarybos kolegija, kuriai Taryba suteikė teisę Tarybos vardu priimti sprendimus, jei plenarinį posėdį kviesti nėra tikslinga.

2003 m. pabaigoje Tarybos kolegija parengė ir patvirtino svarbiausiųjų 2004 metų darbų programą ir sudarė 11 darbo grupių tiems klausimams parengti. Dalis darbo grupių įvykdė savo įsipareigojimus ir Lietuvos mokslo tarybos 2004 metais paskelbė studijas, rekomendacijas ir parengė siūlymų teisės aktų projektams tobulinti tokiais klausimais:

– Dėl „Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų plėtros strategijos“ projekto. Lietuvos mokslo taryba 2004 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. VI-11 pažymėjo, kad projekto rengėjai atsižvelgė į daugumą Lietuvos mokslo tarybos 2003 m. gruodžio 22 d. nutarime Nr. VI-07 pateiktų pastabų ir siūlymų ir rekomendavo pradėti šią strategiją įgyvendinti. Švietimo ir mokslo ministras pritarė šiai strategijai 2004 m. rugsėjo 22 d. įsakymu Nr. ISAK-1475.

– Dėl „Lituanistinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros prioriteto įgyvendinimo 2006–2009 m. programos“, iš dalies įgyvendinančios „Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų plėtros strategijos“ nuostatas ir Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. IX-1938 „Dėl lietuvių kalbos politikos ir perspektyvų Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare“ įpareigojimus. Lietuvos mokslo tarybos nuolatinių komisijų ir ekspertų išvados ir siūlymai programai tobulinti pateiktos Švietimo ir mokslo ministerijai.

– Dėl Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo patirties teikiant paramą moksliniams tyrimams 1994-2003 metais. Tarybos pateiktoje studijoje ir 2004 m. gegužės 31 d. nutarime Nr. VI-09 pateikta rekomendacijų fondui, Švietimo ir mokslo ministerijai ir Vyriausybei, dalis kurių įgyvendinama šiuo metu derinamu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu dėl naujos redakcijos fondo įstatų projekto.

– Dėl siūlymų Pasaulio banko ataskaitos „Lietuva. Žinių ekonomikos plėtra. 2003 m. kovas“ rekomendacijoms įgyvendinti. Parengta išsami studija, kurioje analizuojami Pasaulio banko ekspertų siūlymai, susiję su Lietuvos aukštojo mokslo, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros sritimis ir detalios rekomendacijos Lietuvos Respublikos Vyriausybei (6 punktai), ir Švietimo ir mokslo ministerijai (7 punktai). Pripažinta, kad kai kurioms rekomendacijoms įgyvendinti (aukštosios mokyklos valdymo modelis, kai aukščiausioje jos institucijoje sprendžiamąjį balsą turi socialiniai partneriai,

veiksmingesnis mokslinės veiklos finansavimo modelis, plėtojantis programinį ir užsakomąjį finansavimą, Lietuvos technologijų instituto koncepcija ir pan.) reikalinga gilesnė analizė ir numatyta sudaryti specializuotas Lietuvos mokslo tarybos darbo grupes šiam darbui atlikti. Lietuvos mokslo tarybos 2004 m. gegužės 31 d. nutarimas Nr. VI-10, kuriame išdėstytos rekomendacijos, pateiktas Vyriausybei ir Švietimo ir mokslo ministerijai.

– Dėl mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros paskelbtų rezultatų formalaus vertinimo, kuris taikomas sudarant valstybės biudžeto lėšų paskirstymo mokslo ir studijų institucijoms projektą. Lietuvos mokslo tarybos darbo grupė parengė atitinkamą studiją ir pateikė Švietimo ir mokslo ministerijos Studijų kokybės vertinimo centrui patikrinti jos korektiškumą modeliuojant pagal ankstesniųjų metų mokslinės veiklos rezultatus. Rengiant siūlymus buvo įvertinta humanitarinių ir socialinių mokslų sričių rezultatų specifika, į kurią galiojanti metodika nepakankamai atsižvelgia. Lietuvos mokslo tarybos 2004 m. lapkričio 29 d. nutarimas Nr. VI-14 pateiktas Švietimo ir mokslo ministerijai.

– Dėl Lietuvos kolegijų problemų ir galimybių Bolonijos proceso kontekste. Lietuvos mokslo tarybai ši klausimą rengusi darbo grupė paskelbė studiją, kurioje pateikta išsami kolegijų sektoriaus raidos 2000-2004 metais analizė. Studijoje pateiktos rekomendacijos kai kurioms problemoms, su kuriomis susiduria kolegijos, spręsti.

Lietuvos mokslo taryba 2004 metais vykdė ir darbus, kurie jai pavesti įvairiais teisės aktais: vertino valstybinių mokslo programų ir Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo programų, ministerijų parengtų projektus ir rezultatus, analizavo doktorantūros būklę, nagrinėjo mokslininkų rengimo doktorantūroje organizacinius (rekomenduota suteikti doktorantūros teisę 9 mokslo ir studijų institucijoms) ir kokybės klausimus (atlikta matematikos mokslo krypties ir pradėta teisės mokslo krypties doktorantūros analizė). Lietuvos mokslo taryba parengė rekomendacijos skirti valstybines stipendijas mokslininkams (10 aukščiausio laipsnio stipendijų žymiems mokslininkams ir 15 stipendijų jauniems mokslininkams), vardines Lietuvos prezidentų – Antano Smetonos, Kazio Griniaus ir Aleksandro Stulginskio – stipendijas, atliko 136 mokslo monografijų ir kitų leidinių, kurių leidybą prašoma finansuoti valstybės biudžeto lėšomis, ekspertizę, parengti siūlymai 2004 m. mokslinės leidybos planui, į kurį įtraukti 79 leidiniai, tarp jų 12 enciklopedinio pobūdžio leidinių ir 8 leidiniai, publikuojantys mokslo šaltinius ir mokslinį palikimą. Lietuvos mokslo taryba vieną posėdį skyrė Švietimo ir mokslo ministerijos sudarytos Aukštųjų mokyklų bendrųjų vadovėlių leidybos komisijos veiklai 2002-2004 metais įvertinti. Ši komisija 2004 metais atliko 68 rankraščių ekspertizę ir rekomendavo skirti lėšas 46 bendrųjų vadovėlių leidybai. Lietuvos mokslo taryba, pakvietusi įvairių kitų institucijų atstovus svarstė priežastis, dėl kurių Lietuvos mokslininkai gavo mažiau lėšų iš Europos Sąjungos bendrųjų programų nei galėjo gauti ir pateikė siūlymų padėčiai gerinti. Kartu su Lietuvos mokslų akademija buvo parengtas ir pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybei nutarimo „Dėl Habilituoto daktaro mokslo laipsnio teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2004 metais Lietuvos mokslo taryba daug dėmesio skyrė mokslo, studijų ir verslo bendradarbiavimui plėtoti. Sudaryta nuolatinė Mokslo, studijų ir verslo bendradarbiavimo komisija, kuriai vadovauja AB „Vilniaus vingis“ generalinis direktorius Vaclovas Šleinota, ir darbo grupė, rengianti konkrečius siūlymus tokiam bendradarbiavimui plėtoti. Artimiausiu laiku Lietuvos mokslo taryba numato svarstyti studiją „Lietuvos galimybės ir būtini darbai siekiant 2010 metams Europos Sąjungos užsibrėžto tikslo – moksliniams tyrimams finansuoti naudoti iki 3% bendrojo vidaus produkto“ ir studiją, skirtą didinti verslo įmonių suinteresuotumui priimti studentus gamybinei praktikai. 2004 m. gruodžio mėn. Lietuvos mokslo taryba kartu su Lietuvos Respublikos Vyriausybe, JAV Nacionaline mokslo akademija, dalyvaujant JAV Ambasada Lietuvoje, Amerikos centrui ir Vilniaus

universiteto Tarptautiniam žinių ekonomikos ir žinių vadybos centrui surengė konferenciją **Inovacijos pramonės augimui – inovacinio universiteto vaidmuo**“, kurioje dalyvavo daugiau kaip 130 dalyvių.

6. Institucijos veikla ir uždaviniai pagal specialiuosius pavedimus (Seimo nutarimus, valstybines programas ir pan.): **Specialių pavedimų ataskaitiniame laikotarpyje Lietuvos mokslo taryba negavo.**

Sutinkamai su Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. IX-1938 „Dėl lietuvių kalbos politikos ir perspektyvų Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare“ 2 punktu Lietuvos mokslo taryba turėjo pateikti siūlymų dėl mokslo ir studijų institucijų dėstytojų bei mokslo darbuotojų kvalifikacinius reikalavimus nustatančius teisės norminių aktų, siekiant pašalinti nuostatas, įteisinančias kitų kalbų viršenybę valstybinės kalbos atžvilgiu vertinant mokslo darbų publikacijas ir dėl tvarkos, skatinančios vertingų mokslo darbų publikacijas valstybine kalba.

Lietuvos mokslo tarybos atstovai dirbo Švietimo ir mokslo ministerijos sudarytose darbo grupėse, rengiančiose teisės aktų projektus minėtais klausimais, teikė siūlymus dėl parengtų teisės aktų projektų. Papildomi siūlymai pateikti Švietimo ir mokslo ministerijai 2004 m. kovo 25 d. raštu Nr.73.

7. Ataskaitinio laikotarpio pradžioje institucijai skirti biudžetiniai asignavimai (pagal valstybės biudžeto programas): **Programa 10.01. Šalies mokslo ir studijų sistemos plėtra – 842,7 tūkst. Lt.**

8. Kitos institucijos lėšos (jei tokių yra): **Švietimo ir mokslo ministro 2004 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. ISAK-655 skirta aukštųjų mokyklų bendrųjų vadovėlių leidybos komisijos (įsteigtos prie Lietuvos mokslo tarybos Švietimo ir mokslo ministro 2001 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. 1346) veiklos išlaidoms padengti – 80 tūkst. Lt ir Ūkio ministro 2004 m. spalio 4 d. įsakymu Nr.4-364 skirta parama Lietuvos mokslo tarybos organizuotos konferencijos „Inovacijos pramonės augimui – inovacinio universiteto vaidmuo“ įvykusios 2004 m. gruodžio 13-14 d. d. išlaidoms iš dalies padengti – 21,1 tūkst. Lt.**

9. Biudžetinių lėšų panaudojimas:

2004 metais panaudota 791,5 tūkst. Lt iš 842,7 tūkst. Lt skirtų valstybės biudžeto lėšų

10. Kitų lėšų panaudojimas:

2004 metais panaudota 79,7 tūkst. Lt iš 80 tūkst. Lt Švietimo ir mokslo ministerijos skirtų lėšų ir 9,1 tūkst. Lt iš 21,1 tūkst. Lt Ūkio ministerijos skirtų lėšų.

11. Biudžetinių asignavimų ir kitų lėšų likutis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje:

Liko nepanaudota 51,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų (dėl kai kurių darbo grupių sutartu laiku neįvykdytų Lietuvos mokslo tarybos numatytų darbų ir atitinkamai joms neišmokėto atlyginimo).

Liko nepanaudota 0,3 tūkst. Lt iš Švietimo ir mokslo ministerijos skirtų lėšų.

Iš ūkio ministerijos skirtų lėšų liko nepanaudota 12 tūkst. Lt (iš JAV atvykusių konferencijos pranešėjų kelionės, viešbučio išlaidas ir honorarus didesne nei buvo planuota dalimi apmokėjo Amerikos centras pagal Lietuvos mokslo tarybos ir JAV valstybės departamento 2004 m. rugsėjo 9 d. sutartį Nr. SLH50004UP006).

12. Institucijai iškeltų uždavinių neįgyvendinimo priežastys:

2004 metais neįgyvendintų Tarybai iškeltų uždavinių neliko.

Tarybos pirmininkas

prof. habil. dr. Eugenijus Butkus